

ЗАКОНОДАВСТВО ЕУ
ЗАКОНОДАВСТВО СРБИЈЕ

БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ – не може бити АПСОЛУТНА
“ДОВОЉНО БЕЗБЕДНА”

КОНЦЕПТ ПРИХВАТЉИВОГ НИВОА РИЗИКА

IGNORANTIA IURIS NOCET /IGNORANTIA IURIS NON EXCUSAT

QUOTAS about (Food) SAFETY

- *"Salus populi suprema lex,"* the Romans used to say. *"The people's safety is the highest law."* They were right, but are we getting carried away?
- Despite the fact that thousands of employees have been trained in food safety around the world, millions have been spent globally on food safety research, and countless inspections and tests have been performed at home and abroad, food safety remains a significant public health challenge. Why is that? The answer to this question reminds me of a quote by Elliot M. Estes, who said, *"If something has been done a particular way for 15 or 20 years, it's a pretty good sign, in these changing times, that it is being done the wrong way."* To improve food safety, we have to realize that it's more than just food science; it's the behavioral sciences too.

ЧИЊЕНИЦЕ

- "AGRO-INDUSTRY" – важан економски сектор у ЕУ; преко 48 милиона запослених; 750 милијарди евра годишње
- Преко 200 болести које се путем хране преносе са животиња на људе
- Предвиђања: 2030. 8 милијарди људи потреба да се производња хране повећа за 40%

Велики део ЕУ буџета намењен за:

1. Ерадикација болести животиња
2. "EU emergency veterinary fund", укључујући ЕУ РЕФЕРЕНТНЕ ЛАБОРАТОРИЈЕ, ТРЕНИНГ ПРОГРАМЕ И БАНКЕ ВАКЦИНА

Article 25, paragraph 1, of the Universal Declaration of Human Rights affirms that “[e]veryone has the right to a standard of living adequate for the health of himself and of his family, including food, clothing, housing and medical care and necessary social services”

THE UNIVERSAL DECLARATION OF Human Rights

PREAMBLE Recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world.

ARTICLE 1 All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.

ARTICLE 2 Everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth in this Declaration, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, birth or other status.

ARTICLE 3 Everyone has the right to life, liberty and security of person.

ARTICLE 4 No one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.

ARTICLE 5 No one shall be subjected to arbitrary arrest, detention or exile.

ARTICLE 6 Everyone has the right to recognition as a person before the law.

ARTICLE 7 All are equal before the law and are entitled without any discrimination to equal protection of the law. All are entitled to equal treatment before the law.

ARTICLE 8 Everyone has the right to an effective remedy by the competent national tribunals for acts violating the fundamental rights granted him by the constitution or by the law.

ARTICLE 9 No one shall be subjected to arbitrary arrest, detention or exile.

ARTICLE 10 Everyone is entitled at all times to a fair and public hearing by an independent and impartial tribunal, in the determination of his rights and obligations and of any criminal charge against him.

ARTICLE 11 Everyone charged with a criminal offence has the right to be presumed innocent until proved guilty according to the law. At the end of the trial, if the guilt of the accused is not proved, he shall be acquitted.

ARTICLE 12 No one shall be subjected to arbitrary interference with his private family, home, correspondence, or to attacks upon his honour and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks.

ARTICLE 13 Everyone has the right to freedom of movement and residence within the borders of each state.

ARTICLE 14 Everyone has the right to leave any country, including his own, and to return to his country.

ARTICLE 15 Everyone has the right to a nationality.

ARTICLE 16 Everyone has the right to marry and to found a family, which is the basis of the society and of the State and is entitled to equal rights in all matters relating to marriage, divorce and children.

ARTICLE 17 Everyone has the right to own property alone as well as in association with others.

ARTICLE 18 Everyone has the right to freedom of thought, conscience and religion; this right includes freedom to change his religion or belief, and freedom, either alone or in community with others, to manifest or give effect to his religion or belief in worship, observance, practice and teaching.

ARTICLE 19 Everyone has the right to freedom of opinion and expression; this right includes freedom to hold opinions and to receive and impart information and ideas without restriction as to content.

ARTICLE 20 Everyone has the right to peaceful assembly and to associate with other persons, to form or to join trade unions, for the protection of his interests.

ARTICLE 21 Everyone has the right to take part in the government of his country, directly or through freely chosen representatives.

ARTICLE 22 Everyone has the right to social security.

ARTICLE 23 Everyone has the right to work, to free choice of employment, to just and favourable conditions of work and to equal opportunities and promotion.

ARTICLE 24 Everyone has the right to rest and leisure, including reasonable limitation of working hours and periodic holidays with pay.

ARTICLE 25 Everyone has the right to a standard of living adequate for the health and well-being of himself and of his family, including food, clothing, housing, medical care and necessary social services, and to education.

ARTICLE 26 Everyone has the right to education. Education shall be free, at least in the elementary and fundamental stages. Elementary education shall be compulsory. Technical and vocational education shall be made generally available and higher education shall be equally accessible to all on the basis of merit.

ARTICLE 27 Everyone has the right to participate in the cultural life of the community, to enjoy the arts and to share in scientific advancement and its benefits.

ARTICLE 28 Everyone has the right to a social and international order in which the rights and freedoms set forth in this Declaration can be fully realized.

ARTICLE 29 Everyone has duties to the community in which alone the free and full development of his personality is possible.

ARTICLE 30 Nothing in this Declaration may be interpreted as authorizing any State, group or person to engage in any activity aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth herein.

ARTICLE 1 All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.

ARTICLE 2 Everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth in this Declaration, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, birth or other status.

ARTICLE 3 Everyone has the right to life, liberty and security of person.

ARTICLE 4 No one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.

ARTICLE 5 No one shall be subjected to arbitrary arrest, detention or exile.

ARTICLE 6 Everyone has the right to recognition as a person before the law.

ARTICLE 7 All are equal before the law and are entitled without any discrimination to equal protection of the law. All are entitled to equal treatment before the law.

ARTICLE 8 Everyone has the right to an effective remedy by the competent national tribunals for acts violating the fundamental rights granted him by the constitution or by the law.

ARTICLE 9 No one shall be subjected to arbitrary arrest, detention or exile.

ARTICLE 10 Everyone is entitled at all times to a fair and public hearing by an independent and impartial tribunal, in the determination of his rights and obligations and of any criminal charge against him.

ARTICLE 11 Everyone charged with a criminal offence has the right to be presumed innocent until proved guilty according to the law. At the end of the trial, if the guilt of the accused is not proved, he shall be acquitted.

ARTICLE 12 No one shall be subjected to arbitrary interference with his private family, home, correspondence, or to attacks upon his honour and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks.

ARTICLE 13 Everyone has the right to freedom of movement and residence within the borders of each state.

ARTICLE 14 Everyone has the right to leave any country, including his own, and to return to his country.

ARTICLE 15 Everyone has the right to a nationality.

ARTICLE 16 Everyone has the right to marry and to found a family, which is the basis of the society and of the State and is entitled to equal rights in all matters relating to marriage, divorce and children.

ARTICLE 17 Everyone has the right to own property alone as well as in association with others.

ARTICLE 18 Everyone has the right to freedom of thought, conscience and religion; this right includes freedom to change his religion or belief, and freedom, either alone or in community with others, to manifest or give effect to his religion or belief in worship, observance, practice and teaching.

ARTICLE 19 Everyone has the right to freedom of opinion and expression; this right includes freedom to hold opinions and to receive and impart information and ideas without restriction as to content.

ARTICLE 20 Everyone has the right to peaceful assembly and to associate with other persons, to form or to join trade unions, for the protection of his interests.

ARTICLE 21 Everyone has the right to take part in the government of his country, directly or through freely chosen representatives.

ARTICLE 22 Everyone has the right to social security.

ARTICLE 23 Everyone has the right to work, to free choice of employment, to just and favourable conditions of work and to equal opportunities and promotion.

ARTICLE 24 Everyone has the right to rest and leisure, including reasonable limitation of working hours and periodic holidays with pay.

ARTICLE 25 Everyone has the right to a standard of living adequate for the health and well-being of himself and of his family, including food, clothing, housing, medical care and necessary social services, and to education.

ARTICLE 26 Everyone has the right to education. Education shall be free, at least in the elementary and fundamental stages. Elementary education shall be compulsory. Technical and vocational education shall be made generally available and higher education shall be equally accessible to all on the basis of merit.

ARTICLE 27 Everyone has the right to participate in the cultural life of the community, to enjoy the arts and to share in scientific advancement and its benefits.

ARTICLE 28 Everyone has the right to a social and international order in which the rights and freedoms set forth in this Declaration can be fully realized.

ARTICLE 29 Everyone has duties to the community in which alone the free and full development of his personality is possible.

ARTICLE 30 Nothing in this Declaration may be interpreted as authorizing any State, group or person to engage in any activity aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth herein.

РАЗВОЈ

□ РИМСКИ СПОРАЗУМ – СПОРАЗУМ О ОСНИВАЊУ ЕЕС (1957.)

1. ЈЕДИНСТВЕНО ТРЖИШТЕ
2. ЗАЈЕДНИЧКА АГРАРНА ПОЛИТИКА
(Common AGRICULTURAL POLICY – CAP)
3. ПРИОРИТЕТ ПРОИЗВОДА ИЗ ЕУ
4. ФИНАНСИЈСКА СОЛИДАРНОСТ

43% укупног буџета ЕУ одлази на рурални развој и спровођење пољопривредне политике ЕУ

РАЗВОЈ

- ❖ “food scares” ситуације - BSE, контаминација диоксином у Белгији, GMO, „Jack in the Box“ *E. coli* случајеви обољења – средина 1990.-тих – пољуљано поверење, потреба ревизије
- ❖ 1997. EC – GREEN PAPER on FOOD LAW – покретање јавне дебате
- ❖ **WHITE PAPER ON FOOD SAFETY**, јануар, 2000. – предлог трансформације политике у проактивни, динамични, кохерентни и свеобухватни инструмент са циљем осигурања високог нивоа здравља људи и заштите потрошача

INTRODUCING
THE
MONSTER

Two 1/4 lb. patties*
3 kinds of cheese
8 pieces of bacon

**SO GOOD,
IT'S SCARY.**

JACK
in the
BOX

*Net weight before cooking   Served after 10:30 AM

© Foodmaker, Inc., 1992.

-
1. Нови систем за процену ризика заснованим на принципима изврсности, транспарентности и независности
  2. Формирање јавних агенција за ХРАНУ И ЗДРАВЉЕ
  3. Већи степен сурадње између земаља чланица ЕУ

КРАЈЊИ РЕЗУЛТАТ

2002, the Council of the EU and the European Parliament – Савет ЕУ и Европски парламент усвајају

Regulation/Уредба (ЕС) No. 178/2002 – GENERAL FOOD LAW (GFL)

ПРИЦИПИ ПОЛИТИКЕ БЕЗБЕДНОСТИ ХРАНЕ

интегрисани приступ; примарна одговорност; следљивост хране;
транспарентност и анализа ризика

EUROPEAN COMMISSION (EC)

ДИРЕКТИВЕ

VS

REGULATIVE/УРЕДБЕ

- циљ је постављен, али дозвољава се националној власти да одреди како (НА КОЈИ НАЧИН) у остваривању тог циља; не може се спроводити у земљи чланици ПРЕ претходне имплементације у национално законодавство

- “*directly applicable*”
- директно примењив
- постаје ЗАКОН за све земље чланице одмах по ступању на снагу, без потребе мењања националног ЗАКОНОДАВСТА

ХОРИЗОНТАЛНЕ – ПОКРИВАЈУ ЈЕДАН АСПЕКТ нпр.

ХИГИЈЕНА кроз све категорије производа
ВЕРТИКАЛНЕ – примењују се на поједину групу производа

Регулатива (Уредба) о микробиолошким критеријумима за храну (ЕС) 2073/2005, (ЕС) 1441/2007 (ЕУ) 365/2010....2017/1495

- Микробиолошки критеријум - критеријум који утврђује прихватљивост једног производа, серије производа или процеса, на темељу одсутности, присутности или броја МО и/или количине њихових токсина/метаболита по јединици масе, волумена, површине или серије
- Примена микробиолошких критеријума је саставни дио система самоконтроле
- Микробиолошки критеријуми су намењени да се користе за валидацију и верификацију процедура *Hazard Analysis and Critical Control Points* (НАССР) и добре хигијенске праксе (ДХП)

USA

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536324/IPOL_STU\(2015\)536324_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536324/IPOL_STU(2015)536324_EN.pdf)

3. STRUCTURE OF THE FOOD SAFETY AND CONTROL SYSTEM IN THE USA

KEY FINDINGS

- Regulation exists at the federal, state, and local level
- The main federal agencies are the Food and Drug Administration (FDA) and the Department of Agriculture (USDA)
- Within USDA the main agency is the Food Safety Inspection Service (FSIS)
- The FDA has responsibility for 80% of food whilst FSIS regulates meat, poultry and eggs, although some overlap does occur
- Federal regulations govern interstate trade, imports and exports whilst State and local regulations govern intrastate trade
- The main federal regulations are the Food Drug and Cosmetic Act 1938, The Meat Inspection Act, The Poultry Inspection Act, The Egg Inspection Act
- The recent Food Modernisation Safety Act 2011 aims to improve food safety and mostly impacts on the activities of the FDA

This chapter provides an overview of the structure of the food safety and control system in USA.

The safety and quality of the US food supply is governed by a highly complex system which is collectively administered by fifteen agencies and stems from at least thirty laws (GAO, 2011).

The food supply chain in USA is regulated at the Federal (national), state and local level and by a number of agencies. Federal (National) law regulates interstate and international trade whilst state governments regulate intrastate businesses.

Thus the food safety system consists of federal agencies exercising designated food safety responsibilities in accordance with the main authorising statutes. Individual states may supplement these with their own statutes, regulations and agencies for regulating and inspecting food safety and quality.

ЗАКОН О БЕЗБЕДНОСТИ ХРАНЕ (Сл. гласник РС бр. 41/2009 и 17/2019)

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет уређења

Члан 1.

Овим законом уређују се општи услови за безбедност хране и хране за животиње, обавезе и одговорности субјеката у пословању храном и храном за животиње, систем брзог обавештавања и узбуњивања, хитне мере и управљање кризним ситуацијама, хигијена и квалитет хране и хране за животиње.

Изузеци од примене

Члан 2.

Одредбе овог закона не односе се на примарну производњу хране, припрему, руковање, односно складиштење хране за потребе сопственог домаћинства, као и на храну за животиње које не служе за производњу хране.

Циљ закона

Члан 3.

Циљ овог закона је да обезбеди висок ниво заштите живота и здравља људи и заштита интереса потрошача, укључујући начело поштења и савесности у промету храном, узимајући у обзир када је то могуће заштиту здравља и добробити животиња, као и здравља биља и заштите животне средине.

V БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ И ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ

---

1. Општи услови за безбедност хране

Забрана

Члан 25

Забрањено је стављање у промет хране која није безбедна.

Храна није безбедна, ако је штетна по здравље људи и ако није погодна за исхрану људи.

Храна није погодна за исхрану људи, ако је та храна неприхватљива за употребу којој је намењена, због контаминације спољним или неким другим фактором, као и због труљења, кварења или распадања и истеклог рока употребе

Храна није безбедна уколико садржи:

- 1) средства за заштиту биља, биоциде или контаминанте или њихове метаболите или производе разградње изнад максимално дозвољених концентрација;
- 2) средства за заштиту биља, односно биоциде чија употреба није одобрена или дозвољена;
- 3) супстанце са фармаколошким дејством или њихове метаболите који се не смеју давати животињама које служе за производњу хране или прекорачују максимално дозвољене количине остатака или нису одобрени или регистровани за примену на животињама које служе за производњу хране или нису одобрени као адитиви у храни за животиње које служе за производњу хране;
- 4) супстанце са фармаколошким дејством или њихове метаболите код лечених животиња, а да није испоштован прописани период каренце;
- 5) микроорганизме, вирусе, паразите и њихове развојне облике који представљају опасност за здравље људи;
- 6) материје (физичке, хемијске, радиоактивне) које саме или заједно са другим материјама прелазе максимално дозвољене вредности и представљају опасност по здравље људи.

Правилници донети на основу Закона о безбедности хране

- Правилник о ветеринарско-санитарним условима, односно општим и посебним условима за хигијену хране животињског порекла, као и о условима хигијене хране животињског порекла (Сл. гласник РС, број 25/11 и измена 27/14)
- Правилник о квалитету производа од млека и starter култура (Сл. гласник РС, бр. 33/10 измене и допуне 69/10 и 43/13)
- Правилник о општим и посебним условима хигијене хране у било којој фази производње, прераде и промета (Сл. гласник РС број 72/10 и 62/2018)
- Правилник о декларисању, означавању и рекламирању хране (Сл. гласник РС 19/2017)
- Правилник о прехранбеним и здравственим изјавама (Сл. гласник РС бр. 51/2018 и 103/2018)

Правилник о општим и посебним условима хигијене хране у било којој фази производње, прераде и промета (Сл. гласник РС број 72/10 и 62/18)

МИКРОБИОЛОШКИ КРИТЕРИЈУМИ

- Дефиниције појединих израза употребљених у правилнику
- Општи део

Прилог 1.

- ✓ Критеријуми безбедности хране,
- ✓ Критеријуми хигијене у процесу производње,
- ✓ Правила за узимање узорака и припрему узорака за испитивање

- Микробиолошки критеријуми садрже:
  - ✓ Категорију хране,
  - ✓ Списак значајних микроорганизама, токсина и метаболита;
  - ✓ План узорковања (број јединица узорка (n) и број испитиваних јединица узорка (ц) које морају да задовоље постављене граничне вредности);
  - ✓ Граничне вредности (m, M)
  - ✓ Референтне методе испитивања
  - ✓ Фазу у којој се критеријум примењује.
  - ✓ Активности које ће бити предузете ако критеријум није задовољен

ПРИМЕР:

23 ★	2.2.1.	Пастеризовано млеко и други пастеризовани течни производи од млека ⁽⁴⁾	<i>Enterobacteriaceae</i>	5	0	10 cfu/ml	ISO 21528-2	Крај производног процеса	Провера ефикасности топлотне обраде и спречавање поновне контаминације, као и квалитета сировина	
24 ★	2.2.2.	Сиреви произведени од млека или сурутке који су обрађени топлотом	<i>E. coli</i> ⁽⁵⁾	5	2	100 cfu/g	1000 cfu/g	ISO 16649-1 или ISO 16649-2	За време производног процеса, у време када се очекује да ће број колонија бактерије <i>E. coli</i> бити највећи ⁽⁶⁾	Побољшања хигијене производње и избора сировина
25 ★	2.2.3.	Сиреви произведени од сировог млека	Коагулаза позитивне стафилококе	5	2	10 ⁴ cfu/g	10 ⁵ cfu/g	EN ISO 6888-2		Побољшање хигијене производње и избора сировина. Ако се утврде вредности >10 ⁵ cfu/g, та производна партија сира се мора испитати на присуство стафилококних ентеротоксина.
26 ★	2.2.4.	Сиреви произведени од млека које је обрађено топлотом на температури нижој од температуре пастеризације ⁽⁷⁾ , сиреви са зрењем произведени или од пастеризованог млека или сурутке, или од млека или сурутке обрађених јачим режимом топлотне обраде ⁽⁷⁾	Коагулаза позитивне стафилококе	5	2	100 cfu/g	1000 cfu/g	EN ISO 6888-1 или EN ISO 6888-2	За време производног процеса, у време када се очекује да ће број стафилокока бити највећи	

Any
Questions